

УДК 376-056.264-053.5:78

К. О. ЯРМУЛА, магістрантка кафедри музики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент Лобач О. О.)

ЛОГОРИТМІКА НА МУЗИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ

Розглянуто питання використання логоритміки на музичних заняттях, підкреслюється значення комплексного підходу для вирішення корекційних завдань, розкрито особливості методики логоритміки задля усунення відхилень у мовленнєвому розвитку дитини.

Ключові слова: логоритміка, комплексний підхід, поєднання музики, слова та руху, мовленнєві порушення.

Логопедична ритміка займає особливе місце в системі комплексного методу корекційної роботи з дошкільниками. Вона має на меті нормалізувати рухові функції й мовлення. Музична логоритміка поєднує музику, слово й рух і є засобом впливу, що сприяє вирішенню корекційних і оздоровчих завдань, виправленню мовленнєвих порушень у дітей. Тому актуальною є проблема використання логоритміки на музичних заняттях.

Питання музично-ритмічного виховання розробляли Н. Ветлугіна, В. Грінер, Е. Жак-Далькроз, Н. Збруєва, О. Кенеман, Є. Конорова, К. Орф, М. Румер, Є. Шепулін; ритмопластику в логопедичну роботу ввела А. Розенталь, її ідеї розвинули О. Золотарьова, М. Картушина, О. Кузнецова, О. Федій, Л. Чеснокова та ін.

Мета статті – розкрити значення логоритміки на музичних заняттях у ЗДО, обґрунтувати позитивний вплив логоритмічних вправ на загальний розвиток дошкільників і корекцію в них відхилень у мовленні.

Логоритміка – це вправи, завдання, ігри, що поєднують у собі музику і рухи, музику і слово, музику, слово і рухи. Вони спрямовані на вирішення корекційних, освітніх і оздоровчих завдань.

За результатами логопедичних обстежень ми бачимо, що серед дошкільників значно зросла кількість мовленнєвих порушень (30%). Щоб досягнути високих результатів у корекційному навчанні, слід залучати до процесу всіх педагогів дитячого садка: учителя-логопеда, вихователів, музичних керівників та інструктора з фізичного виховання. Найяскравіше та найефективніше така співпраця втілюється на музичних заняттях.

Заняття з логоритміки необхідні насамперед дітям, які заважаються, є гіперактивними, занадто швидко розмовляють, занадто важко й повільно формують слова, мають затримку в розвитку мовлення, мають порушення в координації рухів, в вимові окремих звуків або мовленні загалом [1].

Основними завданнями логоритмічного впливу є: розвиток слухової уваги, фонематичного і музичного слуху, відчуття ритму і співочого діапазону; загальної і тонкої моторики, кінестетичних відчуттів, міміки і пантоміміки, просторової організації, виразності і грації рухів; вміння визначати характер музики та погоджувати її з рухами; мовної моторики для формування артикуляційної бази звуків, фізіологічного і фонаційного дихання; формування і закріплення навичок правильного вживання звуків у різних формах і видах мовлення, у всіх ситуаціях спілкування; формування, розвиток і корекція слухо-зорово-рухової координації; правильної осанки та м'язового апарату [1; 3].

Особливістю методики логоритміки полягає в тому, що у вправах вагомим значення має слово. Уведення слова дає можливість застосовувати вправи, побудовані на музичному ритмі та віршах (наприклад, скоромовки для дітей), а також дотримуватися принципу ритмічності в рухах. Логоритмічні вправи побудовано так, щоб мовні, музичні та зорові сигнали викликали швидкі дії, що сприяє загостренню уваги, формує швидку рухову реакцію, розвиває вміння переключатися з одного завдання на інше.

До видів вправ логопедичної ритміки вчені відносять: ходу, стрибки; вправи на розвиток дихання й голосу; вправи на розвиток м'язового тону; вправи, які активізують увагу і пам'ять; рахункові вправи; вправи на розвиток чуття темпу й ритму; мовні рухливі та пальчикові ігри. Так, пальчикові ігри розвивають дрібну моторику, оскільки мовлення формується під впливом імпульсів, які посиляють рухи рук. Вправи на міміку та логопедичні вправи зміцнюють м'язи органів артикуляційного апарату. Гімнастика для очей, різноманітні види ходьби і рухів під музику, активні та релаксаційні ігри викликають у дітей емоційне задоволення, розвивають фантазію, виразність у невербальному спілкуванні та емпатію.

Включати елементи логоритміки можна в різні види музичної діяльності. У спів – вправи та поспівки, що тренують периферичний відділ мовленнєвого апарату, а також вправи для розвитку дрібної моторики (ігри зі співами, спів і рухи). Під час сприйняття (слухання) музики доречні вправи й ігри для психологічної релаксації або активізації, елементи психогімнастики. Музично-ритмічні рухи мають включати ігри зі співами й рухами, інструментальні ігри для розвитку уваги, пам'яті, координації, орієнтації у просторі. Гра на музичних інструментах розвиває відчуття ритму та дрібної моторики,

можна поєднувати зі співом, ритмічним виконанням жартівливих віршиків, скоромовок тощо.

Музичний керівник, що стає на шлях «майстра логоритміки», має нормалізувати рухові й мовленнєві функції дітей із порушеннями, а отже, корегувати: мимічну моторику – якість та об'єм рухів м'язів лоба, очей, щік (підняти брови – «Здивування», примружити – «Яскраве сонце», щільно зімкнути повіки – «Стало темно»); мовленнєву моторику – силу, точність, об'єм, переключення рухів губ, язика, щік (рот відкрити, закрити; почергово надути щоки; висунути «широкий», «вузький» язик; покусати кінчик язика; підняти язик угору; облизати верхню губу – «Смачне повидло»); загальну моторику – статичну й динамічну координацію, одночасність, чіткість рухів (стояти рівно протягом 15 секунд із заплющеними очима; торкнутися із заплющеними очима вказівним пальцем правої й лівої руки почергово до кінчика носа; міцно та слабко стискати руку другу; влучати м'ячем у ціль; перескакувати через мотузку; марширувати в будь-якому темпі); дрібну моторику – пальцями рук стиснути пальці в кулак; зігнути кожен із пальців почергово то правою, то лівою рукою – «Пальчики ховаються»; поєднати пальці однієї руки з пальцями другої – «Пальчики вітаються»); предметами (вкласти візерунки з мозаїки, самостійно застіпати гудзики, креслити олівцем вертикальні риси, нанизувати намистинки); відчуття ритму (проплескати ритмічні малюнки відомих пісень).

Підібраний музично-ритмічний і мовленнєвий матеріал має бути різного рівня складності, насичений ігровими прийомами, сприяти ефективному вирішенню корекційних завдань, враховуючи структуру мовленнєвих і рухових порушень у дітей.

Все, що нас оточує, живе за законами ритму, тому з самого раннього дитинства рекомендується розвивати почуття ритму в доступній для дошкільнят формі – ритмічних вправах і іграх. Музичний керівник, який знає основи логопедії та зацікавлений у навчанні дітей, які мають вади мовлення, повинен допомагати фахівцям ЗДО у корекційній роботі з дошкільнятами. Отже, завдяки введенню логоритміки в музичні заняття ми попереджаємо та усуваємо відхилення в мовному розвитку дитини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Картушина М. Ю. Логоритмические занятия в детском саду / Картушина М. Ю. – М. : Сфера, 2004. – 126 с.
2. Кузнецова Е. В. Логопедическая ритмика в играх и упражнениях для детей с тяжелыми нарушениями речи / Кузнецова Е. В. – М. : ГНОМид, 2004. – 127 с.
3. Чеснокова Л. В. Заняття з логоритміки для дітей із вадами мовлення / Чеснокова Л. В., Золотарьова О. І. – Х. : Основа, 2018. – 160 с.

